

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

11 Μαρτίου 2026

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1326

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 127857

Ίδρυση του Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) του Τμήματος Γεωγραφίας, της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (επισπεύδον Τμήμα) και του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Σχολής Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου, με τίτλο «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4957/2022 (Α' 141), ιδίως τα άρθρα 80 έως 87 και το άρθρο 455.
2. Την υπό στοιχεία 135557/Ζ1/01.11.2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.
3. Τον Κανονισμό Σπουδών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (Β' 4893/2023).
4. Την υπ' αρ. 115492/22-07-2024 διαπιστωτική πράξη της Πρυτάνεως του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου «Εκλογή Πρύτανη και ορισμός τεσσάρων (4) Αντιπρυτάνεων του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου» (Υ.Ο.Δ.Δ. 869).
5. Την υπ' αρ. 116153/13-09-2024 απόφαση του Πρύτανη του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου «Καθορισμός της σειράς αναπλήρωσης του Πρύτανη, του τομέα ευθύνης των Αντιπρυτάνεων και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους και στις Αντιπρυτάνεις του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου» (Β' 5184, διορθ. σφαλμ. Β' 5530).
6. Την υπ' αρ. 123416/01-09-2025 πράξη του Πρύτανη του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου περί συγκρότησης της Συγκλήτου του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου.
7. Την υπ' αρ. 117798/13-11-2024 απόφαση Συγκλήτου (αρ. συν. 488/23-10-2024, Θέμα 2ο) περί συγκρότησης της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου.
8. Την υπ' αρ. 117799/13-11-2024 απόφαση Συγκλήτου (αρ. συν. 488/23-10-2024, Θέμα 3ο) περί ανασυγκρότησης της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου.
9. Την απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Γεωγραφίας, της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών, του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 175/19-06-2025).
10. Το από 01-07-2025 πρακτικό της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 15/01-07-2025, Θέμα 1ο).
11. Το από 09-09-2025 πρακτικό της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 7/09-09-2025), περί τήρησης των βασικών απαιτήσεων του Προτύπου Ποιότητας της ΕΘ.Α.Α.Ε., για την έγκριση ίδρυσης του εν λόγω Δ.Π.Μ.Σ.
12. Την απόφαση της Συγκλήτου του Παντείου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 10/23-07-2025), σύμφωνα με την οποία εγκρίνεται το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου και του Παντείου Πανεπιστημίου, για την ίδρυση Κοινού Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, με τίτλο «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα».
13. Την απόφαση της Συγκλήτου του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 510/01-10-2025, Θέμα 3ο) περί Έγκρισης του Ειδικού Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ των Τμημάτων α) Γεωγραφίας, της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (επισπεύδον Τμήμα) και β) Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Σχολής Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου.

14. Την απόφαση της Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 510/01-10-2025, Θέμα 4ο) περί Ίδρυσης του Κοινού Διιδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) των Τμημάτων α) Γεωγραφίας της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (επισπεύδον Τμήμα) και β) Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Σχολής Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου, με τίτλο «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα».

15. Την υπό στοιχεία QA_2678/17-02-2026 απόφαση Πιστοποίησης του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.), σύμφωνα με την οποία πιστοποιείται το εν θέματι Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

16. Την απόφαση της Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 517/24-02-2026, Θέμα 3ο), με την οποία επικυρώνεται η υπό στ. 14 απόφαση του ίδιου οργάνου.

17. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

18. Το γεγονός ότι οι διατάξεις της παρούσας δεν αφορούν σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρισης στο ΕΜΔΔ-ΜΙΤΟΣ, αποφασίζει:

Την Ίδρυση του Κοινού Διιδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) του Τμήματος Γεωγραφίας, της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (επισπεύδον τμήμα) και του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Σχολής Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου, με τίτλο «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα», και λειτουργία του ανωτέρω Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, από το ακαδημαϊκό έτος 2026-2027, ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Γενικές Διατάξεις

Το Τμήμα Γεωγραφίας της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου σε συνεργασία με το Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου θα οργανώσουν και θα λειτουργήσουν από το ακαδημαϊκό έτος 2026-2027 Διιδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα» (MSc «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα») σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4957/2022.

Άρθρο 2

Τίτλος του Δ.Π.Μ.Σ. και του διπλώματος που απονέμεται

Το Δ.Π.Μ.Σ. απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στη «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα» (MSc «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα»).

Άρθρο 3

Αντικείμενο, σκοπός του προγράμματος, μαθησιακά αποτελέσματα και προσόντα που αποκτώνται από την επιτυχή παρακολούθηση

Σκοπός του Δ.Π.Μ.Σ. είναι η προαγωγή γνώσης, η αναγνώριση και αξιοποίηση ευκαιριών, η προώθηση της ανάπτυξης και της καινοτομίας στην εποχή της δημογραφικής γήρανσης, μέσω της παροχής εξειδικευμένων σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου και την ανάπτυξη της έρευνας σε ένα αντικείμενο αιχμής.

Το Δ.Π.Μ.Σ. στοχεύει στην μεταπτυχιακή εκπαίδευση και εξειδίκευση και επιστημόνων με στόχο:

i. Την κατάρτισή τους (α) για τη στελέχωση δημόσιων, κοινωνικών, ιδιωτικών φορέων και (β) την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και απασχόλησης σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες που απευθύνονται στην αυξανόμενη πληθυσμιακά ομάδα των άνω των 60 ετών,

ii. την ευαισθητοποίησή τους γύρω από τις μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις, τα προβλήματα και τις ευκαιρίες που θέτουν οι δημογραφικές εξελίξεις,

iii. τη συνεισφορά τους στην οικονομική ανάπτυξη, την αειφορία, την κοινωνική ευημερία, τη συμπεριληπτικότητα (age-inclusiveness) και τον περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού ενόψει ραγδαίων δημογραφικών εξελίξεων.

Το πρόγραμμα εκπαιδεύει την επόμενη γενιά στελεχών δημόσιας διοίκησης, τοπικής αυτοδιοίκησης, διευθυντών/-ντριών, συμβούλων, επιχειρηματιών, υπευθύνων χάραξης πολιτικής, εμπειρογνομώνων και ερευνητών/-τριών στην Ελλάδα και πέραν αυτής. Δημιουργεί εξειδικευμένους/-ες επιστήμονες οι οποίοι/-ες, με το πέρας των μεταπτυχιακών σπουδών τους, θα έχουν τη δυνατότητα είτε να συνεχίσουν τη θεωρητική επιστημονική

έρευνα είτε να ακολουθήσουν επαγγελματικές προοπτικές ως στελέχη φορέων και επιχειρήσεων καθώς και ιδιώτες επαγγελματίες με στόχο την αναβάθμιση του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα καλύπτοντας ανάγκες σχετικά με τις νέες δυνατότητες και ευκαιρίες που δημιουργούν οι δημογραφικές εξελίξεις και συγκεκριμένα η γήρανση του πληθυσμού.

Άρθρο 4

Χρονική διάρκεια

Το Δ.Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει για 8 έτη με δυνατότητα παράτασης. Η διάρκεια σπουδών για την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται σε 12 μήνες.

Άρθρο 5

Κατηγορίες Πτυχιούχων

Στο Δ.Π.Μ.Σ. θα γίνονται δεκτοί/-ές κάτοχοι τίτλου πρώτου κύκλου σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 304 του ν. 4957/2022, των οποίων το πτυχίο ή δίπλωμα σχετίζεται (ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά) με τις επιστήμες των Οικονομικών, της Δημογραφίας, Κοινωνιολογίας, Γεωγραφίας, Χωροταξίας, Πολιτικές επιστήμες, Στατιστικής, Επιστήμες Υγείας. Ο φάκελος των υποψηφίων (φυσικός ή ψηφιακός) θα πρέπει να περιλαμβάνει τα απαραίτητα δικαιολογητικά που θα ορίζονται στην προκήρυξη του προγράμματος. Τα δικαιολογητικά είναι:

- Αίτηση υποψηφιότητας.
 - Αντίγραφο πτυχίου (ευκρινές φωτοαντίγραφο). Στις περιπτώσεις πτυχιούχων πανεπιστημίων της αλλοδαπής συνοποβάλλεται πιστοποιητικό αναγνώρισης από αρμόδια αρχή.
 - Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας προπτυχιακών σπουδών (ευκρινές φωτοαντίγραφο) (μία για κάθε τίτλο σπουδών).
 - Περίληψη διπλωματικής ή πτυχιακής εργασίας, εφόσον έχει εκπονηθεί ή εκπονείται.
 - Αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα.
 - Βεβαίωση σχετικής επαγγελματικής εμπειρίας (εάν υπάρχει).
 - Τεκμηρίωση επαρκούς γνώσης της Αγγλικής γλώσσας τουλάχιστον επιπέδου «B2», με σχετικά πιστοποιητικά. Η επάρκεια τεκμηριώνεται και με πιστοποιητικό φοίτησης σε αναγνωρισμένο Αγγλόφωνο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.
 - Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας.
 - Μία (1) φωτογραφία.
 - Έως δύο (2) συστατικές επιστολές (προαιρετικά).
 - Φωτοαντίγραφα τυχόν επιστημονικών εργασιών και δημοσιεύσεων [σε τρία (3) αντίγραφα].
 - Οποιοδήποτε στοιχείο μπορεί να υποστηρίξει την αίτησή του/της υποψηφίου/-ας.
- Τα κριτήρια που θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται είναι ο βαθμός πτυχίου, τυχόν άλλοι τίτλοι μεταπτυχιακών ή άλλων σπουδών, η καλή γνώση ξένων γλωσσών (απαραιτήτως και κατ'ελάχιστον της αγγλικής), οι συστατικές επιστολές και συνέντευξη των υποψηφίων.

Άρθρο 6

Τρόπος αξιολόγησης

Κάθε ακαδημαϊκό έτος θα γίνεται προκήρυξη για εισακτέους/-ες στο Δ.Π.Μ.Σ. Οι υποψήφιοι/-ες, μετά την κατάθεση των αιτήσεων-φακέλων τους, θα αξιολογούνται από την αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης υποψηφίων, η οποία θα εξετάζει και θα βαθμολογεί το φάκελο του/της κάθε υποψηφίου/-ας. Θα γίνεται επίσης συνέντευξη η οποία επίσης θα βαθμολογείται από την αρμόδια επιτροπή.

Άρθρο 7

Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών τίτλοι και σύντομη περιγραφή

Το πρόγραμμα σπουδών διαρκεί 12 μήνες και οργανώνεται σε 4 τρίμηνα. Στο δύο πρώτα τρίμηνα, οι φοιτητές/-τριες παρακολουθούν από 3 υποχρεωτικά μαθήματα, στο τρίτο τρίμηνο παρακολουθούν ένα υποχρεωτικό και ένα σεμιναριακό μάθημα ενώ γίνεται η ανάθεση της διπλωματικής τους εργασίας. Το τελευταίο τρίμηνο είναι αφιερωμένο στην ολοκλήρωση της διπλωματικής και την υποστήριξή της.

Τίτλος Μαθήματος	ECTS
1ο Τρίμηνο	
Δημογραφική Ανάλυση	7.5

<p>Το μάθημα εισάγει στις σύγχρονες παγκόσμιες δημογραφικές εξελίξεις και τις προοπτικές τους, ιδιαίτερη αναφορά φαινόμενο γίνεται στο φαινόμενο της δημογραφικής γήρανσης. Μελετάται η επίδραση σε αυτό άλλων σύγχρονων τάσεων όπως η αστικοποίηση, οι περιφερειακές διαφοροποιήσεις (εστιάζοντας στην Ευρώπη και την Ελλάδα) και η μετανάστευση. Εισαγωγή και ανάλυση των εννοιών προσδόκιμο ζωής, προσδόκιμο ζωής σε καλή υγεία, μέγιστη διάρκεια ζωής και των διαφοροποιήσεών τους ανά φύλο και γενιά. Η ενδο-γενεακή και δια-γενεακή προσέγγιση στη δημογραφική ανάλυση. Το μάθημα δίνει τη δυνατότητα στους/στις φοιτητές/-τριες να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα των δημογραφικών εξελίξεων και ειδικότερα της πληθυσμιακής γήρανσης και των επιπτώσεών τους στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση μιας χώρας.</p>	
Οι διαστάσεις της Μακροβιότητας	7.5
<p>Το μάθημα εξετάζει τη γήρανση ως πολυδιάστατο φαινόμενο που επηρεάζει και επηρεάζεται από βιολογικούς, ψυχολογικούς, κοινωνικούς και ιστορικούς παράγοντες. Αναλύεται η βιολογική ποικιλομορφία της γήρανσης, με έμφαση στις διαφοροποιήσεις ως προς τον ρυθμό και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι γερνούν, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται οι ψυχολογικές διαστάσεις της μακροβιότητας, όπως η μοναξιά, η κατάθλιψη και η ανάγκη για υποστήριξη. Ειδική έμφαση δίνεται στην έννοια της κοινωνικής γήρανσης και στα κοινωνικά στερεότυπα που τη συνοδεύουν (ageism), καθώς και στην ιστορική πρόκληση του γήρατος σε διαφορετικές περιόδους και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Επιπλέον, μελετώνται οι τρόποι με τους οποίους οι διαφορετικές κοινωνίες αντιλαμβάνονται και οργανώνουν τη ζωή στην τρίτη ηλικία, όπως και το πλέγμα δικαιωμάτων και κοινωνικών πολιτικών που την αφορούν. Τέλος, εξετάζεται η αρχή της διαγενεακής δικαιοσύνης ως εργαλείο ανάλυσης και σχεδιασμού πολιτικών σε κοινωνίες μακροβιότητας. Το μάθημα δίνει στους/στις φοιτητές/-τριες τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη γήρανση ως σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο με ισχυρές ανθρωπολογικές και πολιτικές προεκτάσεις. Το μάθημα προάγει την κριτική κατανόηση θεωριών γήρανσης και ενισχύει τη δυνατότητα των φοιτητών/-τριών να προσεγγίσουν ζητήματα μακροβιότητας σε επαγγελματικά περιβάλλοντα που αφορούν την υγεία, την κοινωνική πολιτική και τον σχεδιασμό υπηρεσιών.</p>	
Οικονομικά της Γήρανσης	7.5
<p>Το μάθημα διερευνά τις οικονομικές διαστάσεις της δημογραφικής γήρανσης, εστιάζοντας στις επιπτώσεις και τις προκλήσεις που ανακύπτουν για τα άτομα, τα νοικοκυριά και τις οικονομίες. Εξετάζεται η επίδραση της μακροβιότητας σε βασικούς τομείς όπως η υγεία, το ασφαλιστικό σύστημα, οι συντάξεις και η αγορά ακινήτων, ενώ αναλύεται ο ρόλος των αποταμιεύσεων και των περιουσιακών στοιχείων στην οικονομική ευημερία των διαφορετικών γενεών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μεταβολή της παραγωγικότητας, στην αλληλεπίδραση γήρανσης και ανάπτυξης, καθώς και στις νέες δυναμικές στην αγορά εργασίας. Το μάθημα ενσωματώνει ζητήματα επιχειρηματικότητας τρίτης ηλικίας και χρηματοοικονομικού σχεδιασμού, καθώς και τις προκλήσεις που σχετίζονται με τη μακροχρόνια φροντίδα. Τέλος, εξετάζεται ο ρόλος της τεχνολογίας και της δια βίου μάθησης ως καταλύτες οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Το μάθημα παρέχει στους/στις φοιτητές/-τριες αναλυτικά εργαλεία και κριτική κατανόηση των οικονομικών συνεπειών της γήρανσης και των στρατηγικών αντιμετώπισής τους σε επίπεδο πολιτικής και αγοράς.</p>	
2ο Τρίμηνο	
Ασημένια Επιχειρηματικότητα	7.5
<p>Το μάθημα εστιάζει στην έννοια της ασημένιας επιχειρηματικότητας, εξετάζοντας τον ρόλο των ηλικιωμένων όχι μόνο ως αποδεκτών/καταναλωτών, αλλά και ως ενεργών μετόχων στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Αναλύεται η συμβολή των ηλικιωμένων ως μέντορες, επενδυτές και επιχειρηματίες, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων που δημιουργούνται ή καθοδηγούνται από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Το μάθημα παρουσιάζει τις πολιτικές στήριξης και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που προωθούν την επιχειρηματικότητα στην τρίτη ηλικία, ενώ μελετά τις προοπτικές και τις ανάγκες των επιχειρήσεων που απευθύνονται σε ηλικιωμένους/-ες. Εξετάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα, όπως οι κοινωνικές επιχειρήσεις στον τομέα της φροντίδας, οι τουριστικές επιχειρήσεις που αναπτύσσονται με βάση τις ανάγκες της μακροβιότητας, καθώς και καινοτόμες τεχνολογικές startups. Το μάθημα εξοπλίζει τους/τις φοιτητές/-τριες με γνώσεις και εργαλεία για την κατανόηση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος της Silver Economy και την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε γηράσκουσες κοινωνίες.</p>	

Ανάλυση Δεδομένων - Μέθοδοι ανάλυσης	7.5
<p>Το μάθημα εισάγει τους/τις φοιτητές/-τριες στις βασικές αρχές της ποσοτικής ποιοτικής και χωρικής ανάλυσης, με έμφαση στην εφαρμογή μεθοδολογικών εργαλείων για τη μελέτη φαινομένων που σχετίζονται με τη μακροβιότητα και τη Silver Economy. Ιδιαίτερη θέση έχει η παρουσίαση της ευρωπαϊκής έρευνας SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe), στην οποία συμμετέχει η επιστημονική ομάδα του προγράμματος, με έμφαση στα χαρακτηριστικά της, τις μεταβλητές και τις δυνατότητες αξιοποίησης των δεδομένων της. Το μάθημα καλύπτει τεχνικές κατασκευής ερωτηματολογίου και διαδικασίες συλλογής πρωτογενούς υλικού, ενώ αναλύονται μέθοδοι στατιστικής επεξεργασίας, πολυμεταβλητής ανάλυσης και γεωχωρικής προσέγγισης. Παράλληλα, εξετάζεται η διαδικασία συγγραφής και παρουσίασης διπλωματικής εργασίας, δίνοντας έμφαση στη δομή, την ερευνητική τεκμηρίωση και την επιστημονική δεοντολογία. Το μάθημα προσφέρει ουσιαστικές μεθοδολογικές δεξιότητες, ενισχύοντας την ικανότητα των φοιτητών/-τριών να σχεδιάζουν και να υλοποιούν έρευνες που βασίζονται σε εμπειρικά δεδομένα.</p>	
Silver Societies - Σύγχρονες Κοινωνίες	7.5
<p>Το μάθημα εστιάζει στη διαμόρφωση κοινωνιών που προσαρμόζονται ενεργά στη μακροβιότητα και αξιοποιούν το δυναμικό των ηλικιωμένων πολιτών. Εξετάζεται η έννοια της «επιτυχημένης γήρανσης», τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, καθώς και οι προϋποθέσεις για την κοινωνική και διαγενεακή βιωσιμότητα. Αναλύονται οι όροι διαβίωσης του πληθυσμού 65+ και οι ανισότητες που παρατηρούνται με βάση την ηλικία, το φύλο, την εθνοπολιτισμική ταυτότητα και την κοινωνική τάξη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις πολιτικές υγείας και κοινωνικής φροντίδας, στην άρση των στερεοτύπων (ageism) και στην ενίσχυση του κοινωνικού αντίκτυπου θετικών παρεμβάσεων. Το μάθημα προσεγγίζει τις σύγχρονες πολυγενεακές κοινωνίες, διερευνώντας τη συνεργασία, την αμοιβαία κατανόηση και την αποδοχή μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων. Εξετάζονται, επίσης, οι διαφοροποιημένες ανάγκες των 50+, 65+, 80+, καθώς και ειδικών ομάδων όπως οι γυναίκες και οι εθνοτικές ή κοινωνικές μειονότητες. Τέλος, διερευνάται ο ρόλος υπηρεσιών φιλοξενίας και κοινωνικής καινοτομίας για την ενδυνάμωση της συμμετοχής των ηλικιωμένων στον κοινωνικό ιστό.</p>	
3ο Τρίμηνο	
Γήρανση, πόλεις και περιφέρειες	7.5
<p>Το μάθημα εξετάζει τις επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στον αστικό και περιφερειακό σχεδιασμό, προσεγγίζοντας τη μακροβιότητα ως κρίσιμο παράγοντα διαμόρφωσης του χώρου, των υποδομών και των υπηρεσιών. Αναλύονται πολιτικές και στρατηγικές που στοχεύουν στην τοπική ανάπτυξη, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των ηλικιωμένων σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Εξετάζονται τα χαρακτηριστικά των «έξυπνων» και φιλικών προς την ηλικία πόλεων (age-friendly cities), οι τάσεις στον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό, καθώς και ζητήματα μεταφορών, κινητικότητας (mobility solutions) και κατάλληλων μορφών κατοικίας. Το μάθημα περιλαμβάνει τη μελέτη λύσεων για την αποτροπή της ερημοποίησης των αγροτικών περιοχών μέσω παρεμβάσεων καινοτομίας και κοινωνικής ένταξης. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών και των εθνικών σχεδίων δράσης για τη μακροβιότητα στη διαμόρφωση βιώσιμων, συμμετοχικών και ανθεκτικών κοινοτήτων. Οι φοιτητές/-τριες αποκτούν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη χωρική διάσταση της γήρανσης και να σχεδιάζουν πολιτικές που ανταποκρίνονται στα νέα δεδομένα που θέτει η μακροβιότητα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.</p>	

Σεμινάρια - Case studies - Workshop	7.5
Το σεμιναριακό αυτό μάθημα προσφέρει στους/στις φοιτητές/-τριες τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με εξειδικευμένα θέματα της αργυρής οικονομίας μέσα από την παρουσίαση εμπειρικών περιπτώσεων, καινοτόμων πρακτικών και εφαρμοσμένων λύσεων. Κάθε δώρο σεμινάριο αποτελεί αυτόνομη ενότητα, με εισηγητή/-τρια προσκεκλημένο/-η ειδικό/-ή από την πανεπιστημιακή κοινότητα ή τον επαγγελματικό χώρο. Τα case studies αφορούν νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups), καινοτόμα μοντέλα φροντίδας ηλικιωμένων, προγράμματα συγκατοίκησης τρίτης ηλικίας, κοινωνικές επιχειρήσεις και δράσεις φιλανθρωπίας, ενταγμένες στο πλαίσιο της μακροβιότητας. Οι φοιτητές/-τριες ενθαρρύνονται να αναλύσουν κριτικά τις παρουσιάσεις, να αναπτύξουν ερευνητικές ερωτήσεις και να προτείνουν εναλλακτικές παρεμβάσεις. Το μάθημα κορυφώνεται με ένα workshop εφαρμοσμένου χαρακτήρα, όπου οι συμμετέχοντες καλούνται να σχεδιάσουν επιχειρηματικό πλάνο ή κοινωνική δράση, αξιοποιώντας τα εργαλεία που έχουν αποκτήσει καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Η συμμετοχή στο μάθημα ενισχύει τις αναλυτικές, δημιουργικές και συνεργατικές δεξιότητες των φοιτητών/-τριών και τους/τις φέρνει σε επαφή με την πραγματική και δυναμική διάσταση του πεδίου.	
4ο Τρίμηνο	
Διπλωματική Εργασία	15
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	75

Άρθρο 8

Επίσημη γλώσσα διεξαγωγής του προγράμματος

Η γλώσσα διεξαγωγής του προγράμματος είναι η Ελληνική και Αγγλική.

Άρθρο 9

Ανώτατος αριθμός εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών

Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών ορίζεται σε 40.

Άρθρο 10

Πηγές χρηματοδότησης του Δ.Π.Μ.Σ. και ύψος των τελών φοίτησης

Το Δ.Π.Μ.Σ. είναι αυτοχρηματοδοτούμενο, από τα τέλη φοίτησης, τα οποία ορίζονται στις 2.500 ευρώ. Κατόπιν απόφασης των αρμοδίων οργάνων του Δ.Π.Μ.Σ., δύναται να γίνονται αποδεκτές χορηγίες από φορείς του ιδιωτικού ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με αντικείμενο συναφές του Δ.Π.Μ.Σ., τηρουμένων των προϋποθέσεων που τίθενται από το κείμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Άρθρο 11

Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο αναλυτικός προϋπολογισμός λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ. κατ' έτος και για τα επόμενα πέντε (5) συνεχή ακαδημαϊκά έτη λειτουργίας (2026-2027, 2027-2028, 2028-2029, 2029-2030 και 2030-2031) έχει ως εξής:

Εισροές και Εκροές του Δ.Π.Μ.Σ. κατά κατηγορία - Αναλυτικός προϋπολογισμός δαπανών κατ' έτος και για πέντε (5) συνεχή έτη:

ΕΙΣΡΟΕΣ

	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	Ποσό σε €
1	Προϋπολογισμός του Α.Ε.Ι. και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν. 4957/2022	0,00€
2	Δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα ή του ιδιωτικού τομέα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 84 του ν. 4957/2022	0,00€
3	Πόροι από ερευνητικά προγράμματα	0,00€
4	Πόροι από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών	0,00€
5	Έσοδα των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.)	0,00€
6	Κάθε άλλη νόμιμη πηγή - Δίδακτρα Μεταπτυχιακών Φοιτητών/-τριών ήτοι 40 x 2.500,00 = 100.000 ευρώ	100.000,00€
ΣΥΝΟΛΟ (μετά τη χορήγηση υποτροφιών σε 30% φοιτητές/-τριες του Β' κύκλου με απαλλαγή διδάκτρων, άρθρο 86 του ν. 4957/2022)		70.000,00€

ΕΚΠΡΟΣ

	ΕΞΟΔΑ	Ποσό σε €
1	Δαπάνες εξοπλισμού και δαπάνες λογισμικού	8.000,00€
2	Δαπάνες αναλωσίμων	2.500,00€
3	Δαπάνες μετακινήσεων διδασκόντων/-ουσών του Π.Μ.Σ.	7.500,00€
4	Δαπάνες μετακινήσεων φοιτητών/-τριών του Π.Μ.Σ. για εκπαιδευτικούς σκοπούς	5.000,00€
5	Αμοιβές διδασκαλίας τακτικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. και ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων που συμμετέχουν στην οργάνωση του Π.Μ.Σ.	0,00€
6	Αμοιβές έκτακτου διδακτικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. που συμμετέχουν στην οργάνωση του Π.Μ.Σ.	0,00€
7	Αμοιβές διδασκαλίας εξωτερικών διδασκόντων/-ουσών	5.000,00€
8	Αμοιβές διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης	12.000,00€
9	Υποτροφίες Αριστείας	2.000,00€
10	Λοιπές δαπάνες, όπως ιδίως έξοδα δημοσιότητας, δημιουργία ιστοσελίδας-προβολής, αγοράς/παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού, οργάνωσης συνεδρίου, δαπάνες εργασιών πεδίου	7.000,00€
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (70%)		49.000,00€
Λειτουργικά έξοδα Ιδρύματος (30%) με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης.		21.000,00€
ΣΥΝΟΛΟ		70.000,00€

Επισημαίνεται ότι ο προϋπολογισμός του Δ.Π.Μ.Σ. διατηρείται ίδιος για κάθε ακαδημαϊκό έτος της πενταετίας 2026-2031.

Το τριάντα τοις εκατό (30%) των εσόδων το οποίο ανέρχεται στο ποσό των 21.000,00 ευρώ αφορά κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης (άρθρο 84 του ν. 4957/2022).

Με βάση τον αναλυτικό προϋπολογισμό το λειτουργικό κόστος του Δ.Π.Μ.Σ. ανέρχεται στα 49.000,00 ευρώ. Το σύνολο του ποσού αυτού αφορά άμεσες και έμμεσες παροχές προς τους/τις φοιτητές/-τριες όπως κάλυψη δαπανών έρευνας και δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων της, παροχή εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευτικές επισκέψεις για έρευνα πεδίου. Τα εμπλεκόμενα στο Δ.Π.Μ.Σ. μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Ιδρυμάτων δεν αμείβονται για το διδακτικό τους έργο. Αμοιβές λαμβάνουν μόνο οι προσκεκλημένοι/-ες ομιλητές/-τριες και διδάσκοντες/-ουσες (διακεκριμένοι/-ες επιστήμονες/-ισες με γνωστικό αντικείμενο άμεσης συνάφειας με τη θεματολογία του Δ.Π.Μ.Σ., που είναι είτε μέλη Δ.Ε.Π. Τμημάτων/Σχολών άλλων ελληνικών Παν/μίων ή Παν/μίων του εξωτερικού, είτε ερευνητές/-τριες Ερευνητικών Κέντρων ή Ινστιτούτων καθώς και επαγγελματίες ή εκπρόσωποι φορέων άσκησης πολιτικής από την Ελλάδα και το εξωτερικό) που καλούνται κατόπιν πρόσκλησης και επιλέγονται με συγκεκριμένα κριτήρια, για να δώσουν διαλέξεις στο πλαίσιο των μαθημάτων του Δ.Π.Μ.Σ.

Πηγές χρηματοδότησης του Δ.Π.Μ.Σ. είναι τα τέλη φοίτησης που καταβάλλει το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του συνολικού αριθμού των εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και αντιστοιχούν σε 2.500,00 ευρώ ανά φοιτητή/-τρια. Ο τρόπος καταβολής των διδάκτρων περιγράφεται στον Κανονισμό του Δ.Π.Μ.Σ. Έως τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών απαλλάσσεται από την καταβολή τέλους φοίτησης. Είναι φοιτητές/-τριες που πληρούν συνδυασμό εισοδηματικών και κριτηρίων αριστείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 του ν. 4957/2022. Με τεκμηριωμένη εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής και απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, το συνολικό ύψος των τελών φοίτησης και ο τρόπος καταβολής τους μπορεί να αναθεωρείται πριν την δημοσίευση της πρόσκλησης εισαγωγής στο Δ.Π.Μ.Σ., λαμβάνοντας υπόψη τις ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που συντρέχουν, τις ανάγκες για διοικητική υποστήριξη του προγράμματος, το πλήθος των μαθημάτων, άλλους λόγους που σχετίζονται με την βιωσιμότητα του προγράμματος και χωρίς να αντιβαίνουν στις πολιτικές των εμπλεκόμενων Ιδρυμάτων. Μέρος του κόστους λειτουργίας δύναται να καλύπτεται, επίσης, από χορηγίες.

Άρθρο 12**Δικαιώματα και υποχρεώσεις των φοιτητών/-τριών**

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των φοιτητών/-τριών περιγράφονται αναλυτικά στον εσωτερικό κανονισμό σπουδών του Δ.Π.Μ.Σ. «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα» καθώς και στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Άρθρο 13**Υποτροφίες**

Προβλέπεται απαλλαγή από την καταβολή διδάκτρων με συνδυασμό κριτηρίων οικονομικών και αριστείας, σύμφωνα με το άρθρο 86 του ν. 4957/2022. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης υποτροφίας/-ών με κριτήρια αριστείας, όπως περιγράφεται στον Κανονισμό Σπουδών του Δ.Π.Μ.Σ.

Άρθρο 14**Τρόπος οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας**

Το Δ.Π.Μ.Σ. οργανώνεται με μεθόδους σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με ταυτόχρονη δυνατότητα φυσικής παρουσίας. Οι εξετάσεις των μαθημάτων θα γίνονται εξ αποστάσεως.

Άρθρο 15**Δυνατότητα παροχής του προγράμματος ως μερικής φοίτησης**

Παρέχεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης με ολοκλήρωση του προγράμματος σε διπλάσιο χρόνο φοίτησης.

Άρθρο 16**Μεταβατικές Διατάξεις**

Τα θέματα που δεν προβλέπονται στην παρούσα θα ρυθμίζονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Δ.Π.Μ.Σ. «Silver Economy: Οικονομία, Κοινωνία και Καινοτομία στη Μακροβιότητα» και από τα αρμόδια όργανα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 26 Φεβρουαρίου 2026

Ο Πρύτανης

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΔΟΥΣΗΣ

